

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 września 2020 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., na podstawie w szczególności art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 18 ust. 1 i ust. 2, art. 20 ust. 1, art. 91 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz.266), art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019r., poz. 1510 ze zm.) określił miesięczną podstawę wymiaru składek za okres od lutego 2017 r. do czerwca 2018 r. na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne tytułu zatrudnienia M. M. na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. sp.k. W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że płatnik składek (...) sp. z o.o. sp.k. zawarł z M. M. umowę o pracę w okresie od 19 grudnia 2016 r. do 18 września 2019 r. , przy czym w okresie od 1 lutego 2018 r. do 28 lutego 2018 r. realizował on umowę o dzieło w przedmiocie „, opracowanie dokumentacji technicznych do montażu instalacji kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wyznaczonych gmin” , a w okresie od 1 września 2018 r. do 30 września 2018 r. realizował umowę zlecenie w przedmiocie przygotowanie dokumentacji do odbiorów instalacji solarnych wykonywanych w ramach realizacji przetargu na terenie wyznaczonych gmin, które zawarł ze spółką (...) sp. z o.o. Praca wykonywana w ramach umów cywilnoprawnych była świadczona przez M. M. na rzecz płatnika składek będącego pracodawcą (...) sp. z o.o. sp.k. , z którym ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy. Organizacja pracy w powiązanych funkcjonalnie, miejscowo i osobowo spółkach była skonfigurowana tak, aby pracownik jednej spółki mógł wykonywać część prac w drugiej spółce na podstawie umowy cywilnoprawnej. Dzięki takiej organizacji pracy spółka (...) sp. z o.o. sp.k. unikała ograniczeń związanych z pracą w godzinach nadliczbowych oraz obowiązku opłacania wyższej stawki wynagrodzenia za pracę w takich godzinach. Wynagrodzenie z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych zostało zastąpione wynagrodzeniem z umowy zlecenia. Praca świadczona w ramach umowy zlecenia była kontynuacją i uzupełnieniem stosunku pracy, czynności te cechowało podobieństwo.

/decyzja w aktach ZUS/

W dniu 4 listopada 2020 roku płatnik składek (...) sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w K. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 105 k.p.a. i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

I. sprzeczność istotnych ustaleń organu rentowego z treścią zebranego materiału

dowodowego wskutek naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 7 w zw. z art. 77 § 1 w zw. z art. 80 k.p.a. przez dokonanie oceny dowodów

a) w sposób dowolny poprzez:

- uznanie, że prowadzenie działalności (...) sp. z o.o. realizowane było wspólnie z (...) sp. z o.o. sp.k. i (...) sp. z o.o., pomimo że podmioty te posiadają odrębną zdolność prawną, są odrębnymi podmiotami w obrocie, a ich działalność podejmowana w ramach określonych działań wzajemnych wynikała z potrzeb natury faktycznej i ekonomicznej,

- określenie przez Zakład w treści decyzji, że istniała „reguła polegająca na zawieraniu w pierwszej kolejności umów cywilnoprawnych, a następnie w jednej ze spółek umowy o pracę, a w drugiej umowy cywilnoprawnej”, pomimo nieprzeprowadzenia jakichkolwiek czynności kontrolnych w toku postępowania kontrolnego, uzasadniających takie twierdzenie,

- przedstawienie procesu rekrutacji, zawarcia umowy i jej wykonania na podstawie protokołów przesłuchań „ubezpieczonych byłych pracowników spółek” bez określenia w treści decyzji i protokołu kontroli konkretnych środków dowodowych i odniesienia ich do treści przedmiotowej decyzji i objętych nią stosunków prawnych łączących płatnika z ubezpieczonym,

- uznanie, że oddzielenie czynności objętych umowami cywilnoprawnymi od czynności objętych umową o pracę stanowiło jedynie „papierowe przypisywanie” tej pracy spółkom zależnym, podczas gdy okoliczność ta stanowi jedynie dowolne przyjęcie organu nieznanego oparcia w materia dowodowym;

b) w sposób niewszechstronny poprzez:

- nieuzasadnione pominięcie zeznań pracowników i osób wykonujących czynności na podstawie umów cywilnoprawnych, ujętych w protokole kontroli, stojących w sprzeczności z zeznaniami przyjętymi za podstaw ustalonych w decyzji stanu faktycznego;

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

a) naruszenie art. 91 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie i nieodniesienie się przez Inspektora kontroli Zakładu do złożonych przez płatnika składek zastrzeżeń oraz nieprzeprowadzenie uzupełniających czynności kontrolnych, zakresie w jakim płatnik składek wykazał, że czynności powierzone płatnikowi składek przez inne spółki lub czynności powierzone przez płatnika innym spółkom wykonywane w ramach umów cywilnoprawnych są w pełni uzasadnione charakterem i skalą prowadzonej działalności, w szczególności nieodniesienie się do dowodów z dokumentów - umów zawartych w reżimie prawa zamówień publicznych i specyfiki wykonywania określonych czynności w zakresie realizacji takiej umowy przez kontrahentów płatnika;

III. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

a) naruszenie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że ubezpieczony objęty jest definicją pracownika wyrażoną w ustawie systemowej.

/odwołanie k. 3-10/

W odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 3 grudnia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powołując się na argumenty, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 11-11 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Sp. z o.o. w K. prowadzi na podstawie wpisu do KRS działalność gospodarczą m.in. w następujących zakresach: wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, cieplnych, gazowych i klimatyzacyjnych; sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana; działalność w zakresie specjalistycznego projektowania; działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne. Siedziba płatnika mieści się pod adresem W. ul. (...). Aktualny adres siedziby to (...) (...) (...) P.. Organem uprawnionym do reprezentacji płatnika jest jednoosobowy zarząd a funkcję Prezesa Zarządu sprawował M. P., który posiada 95% udziałów w spółce.

/okoliczność bezsporna, protokół kontroli na płycie CD (koperta)k.35/

(...) Sp. z o.o. jest powiązana funkcjonalnie, osobowo i kapitałowo ze spółkami: (...) Sp. z o.o. sp. kom. oraz (...) Sp. z o.o.

Na podstawie aktu notarialnego z 10.05.2013 r. powołano (...) Sp. z o.o. sp. komandytowa (odwołujący), której współnikiem jest (...) Sp. z o.o. pełniący funkcję komplementariusza oraz M. P. będący komandytariuszem. Organem uprawnionym do reprezentacji w/w spółki komandytowej jest M. P. pełniący funkcję Prezesa Zarządu Sp. z o.o. (...) z w/w aktem notarialnym wspólnicy uczestniczą w zyskach spółki komandytowej w następujący sposób: 1% odwołujący się płatnik składek, 99% M. P.. Spółka komandytowa prowadzi działalność m.in. w następujących zakresach: wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana, działalność w zakresie specjalistycznego projektowania, działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo. (...) spółki komandytowej mieści się pod tym samym adresem co siedziba odwołującego się płatnika składek.

Na podstawie aktu notarialnego z 12.07.2013 r. powołano (...) Spółkę z o.o., która prowadzi działalność m.in. w następujących zakresach: wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana. Siedziba tej spółki także mieści się pod tym samym adresem co siedziba odwołującego się płatnika składek. Organem uprawnionym do reprezentacji w/w spółki jest jednoosobowy zarząd a funkcję Prezesa Zarządu sprawował M. P., który posiada 95% udziałów w tej spółce.

/protokół kontroli na płycie CD (koperta) k.35/

(...) Sp. z o.o. sp. kom., uzyskała następujące obroty ze sprzedaży: w 2016 r. 22600828,95 zł, w 2017 r. 35712865 zł, w 2018 r. 187477676,24 zł.

(...) Sp. z o.o. osiągnęła zaś następujące obroty ze sprzedaży: w 2016 r. 280301,83 zł, w 2017 r. 744260,96 zł, w 2018 r. 2206235,65 zł, których odbiorcą była wyłącznie Spółka komandytowa.

Natomiast (...) Sp. z o.o. osiągnęła następujące obroty ze sprzedaży: w 2017 r. 128373,03 zł, w 2018 r. 1452166,40 zł, a głównym odbiorcą była spółka komandytowa (95% przychodów).

W/w spółki nie zawarły formalnej umowy o współpracy.

/ okoliczności bezsporne, protokół kontroli na płycie CD (koperta) k.35/

(...) Sp. z o.o. kooperuje ze spółką komandytową w zakresie pośrednictwa handlowego, usług montażowych instalacji fotowoltaicznych i solarnych będących częścią składową kompleksowej usługi montażowej, usługi serwisowej dla klientów indywidualnych.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej w latach 2016-2018 (...) Sp. z o.o. zawarła z 31 osobami umowy cywilnoprawne, których przedmiotem było:

- przygotowanie dokumentacji do odbiorów instalacji solarnych w ramach realizacji przetargu na terenie gminy S.;
- opracowane dokumentacji technicznych do montażu instalacji korektorów PV na budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wyznaczonych gmin;
- opracowane dokumentacji technicznych do montażu instalacji korektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wyznaczonych gmin;
- analizy technicznych możliwości montażu instalacji (...), tj. instalacji fotowoltaicznych, solarnych w budynkach mieszkalnych na terenie wyznaczonych gmin;
- opracowane dokumentów oraz organizacja przeglądów okresowych instalacji solarnych w wyznaczonych gminach;
- wykonanie ankiet związanych z instalacją korektorów słonecznych na terenie wyznaczonych gmin.

- wykonanie projektu instalacji solarnej
- archiwizacja dokumentów firmy,
- przeprowadzanie szkoleń w zakresie fotowoltaiki
- wykonanie instalacji solarnych w obiektach mieszkalnych
- prace administracyjno biurowe
- wykonanie ankiet związanych z instalacją
- przygotowanie dokumentów oraz organizacja przeglądów okresowych instalacji solarnych,
- wykonanie instalacji solarnych w obiektach i koordynacja prac serwisowych instalacji
- naprawy serwisowe instalacji kolektorów słonecznych
- przygotowywanie dokumentacji do ofert przetargowych.

/protokół kontroli na płycie CD (koperta) k.35/

Spółka komandytowa większość umów realizowała w reżimie prawa zamówień publicznych w ramach przetargów organizowanych przez gminy na wykonanie instalacji solarnej, której koszt częściowo jest dofinansowany przez gminę dla jej mieszkańców, a częściowo jest pokrywany przez właścicieli. Odbywało się to w następujący sposób:

- spółka komandytowa składała ofertę w postępowaniu o udzielenie zamówienia na podstawie przepisów ustawy z 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych,
- po otwarciu ofert spółka komandytowa organizowała wstępny skład osobowy, który miał wykonać zamówienie, sprowadzał materiały, zawierał wstępne porozumienie w przedmiocie wykonania dokumentacji projektowej,
- później spółka komandytowa powierzała płatnikowi składek wykonanie dokumentacji projektowej, a płatnik składek organizował osoby odpowiedzialne za przygotowanie rzeczonyj dokumentacji technicznej do montażu instalacji fotowoltaicznej, które zatrudniał na umowę o dzieło przed rozstrzygnięciem przetargu - w rzeczonych umowach o dzieło nie było wskazane, ile ma być projektów instalacji, a jedynie był wskazany przedmiot świadczenia, kwota wynagrodzenia, czas trwania umowy,
- następnie spółka komandytowa zawierała umowę z zamawiającym po wyborze najkorzystniejszej oferty i po rozpoznaniu środków ochrony prawnej zgodnie z prawem zamówień publicznych, a potem przekazywała o tym informację płatnikowi składek,
- za rezultat wykonanych prac w ramach wykonanych instalacji odpowiedzialność przed inwestorem ponosiła spółka komandytowa.

(...) Sp. z o.o. Sp.k. jest spółką odpowiedzialną za uzyskiwanie przetargów publicznych, bierze udział w postępowaniach, jest stroną umów. Spółki (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z.o.o. zajmują się obsługą organizacyjną, projektowaniem, wykonywaniem dokumentacji, montażem z podkreśleniem, że to (...) Sp. z.o.o. odpowiedzialna jest za montaż.

/pisemne zeznania przedstawiciela wnioskodawcy M. P. k.109 – 109 odwrót, pisemne zeznania świadka R. G. k.99 - 103 , pisemne zeznania świadka K. W. k.99 - 103 , pisemne zeznania świadka M. K. k.105 – 108/

Spółki (...) Sp. z o.o. Sp.k., Spółki (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z.o.o. pomimo braku pisemnych umów o wzajemnej współpracy w ramach powadzonych działalności realizują wspólne zadania związane z usługami montażu i serwisu instalacji fotowoltaicznych, instalacji solarnych i pomp ciepła.

/pisemne zeznania świadka M. K. k.105 – 108/

(...) Sp. z o.o. Sp.k. jest spółką nastawioną na realizację umów na dostawę i montaż lub roboty budowlane instalacji odnawialnych źródeł energii. Zarówno spółka (...) Sp. z o.o. Sp.k, jak i (...) Sp. z o.o. mają siedzibę pod jednym adresem. Zakres obowiązków zainteresowanych w zawartych umowach cywilnoprawnych obejmował krótki opis czynności do wykonania, nie zaś dokładne określenie przedmiotu umów. Mogło się zdarzyć, że zakresy zadań w spółkach pokrywały się. Pracownicy dobierani byli w taki sposób i do takich czynności, że wiedzieli co mają robić, lub wynikało to ze wskazówek udzielanych przez właściwą osobę z ramienia spółki. Poszczególne czynności miały być wykonane zgodnie z wytycznymi technicznymi czy sztuką budowlaną.

/pisemne zeznania przedstawiciela wnioskodawcy M. P. k.109 – 109 odwrót/

Praktyka odwołującego się płatnika składek związana z zatrudnianiem pracowników w w/w spółkach polegała na tym, że płatnik najpierw zawierał umowy cywilnoprawne nazwane umową o dzieło, a następnie w jednej ze spółek zawierano umowę o pracę, a w drugiej umowy o dzieło lub zlecenia, na podstawie których dokonywano zgłoszeń do ubezpieczenia zdrowotnego. Często było też tak, że umowa o pracę i umowa cywilnoprawne były zawierane tego samego dnia z daną osobą lub w niedługim okresie po zawarciu umowy o pracę, a po rozwiązaniu umów o pracę umowy cywilnoprawne nie były realizowane. Osoby, z którymi płatnik zawarł umowy cywilnoprawne wykonywały na ich podstawie podobne lub takie same prace, jak na umowę o pracę. Płatnicy w ewidencjach pracy zleceniobiorców nie wskazywali dni, w których zleceniobiorcy świadczyli pracę tylko liczbę godzin przepracowanych w poszczególnych miesiącach. Zawierane z zainteresowanymi umowy cywilnoprawne zawierały jedynie ogólne wskazania odnośnie rodzaju wykonywanych prac, nie doprecyzowywały ilości wykonanych instalacji, przeglądów czy projektów oraz miejsca na terenie jakiej gminy czy powiatu będzie świadczona praca. Umowy o pracę oraz umowy cywilnoprawne zawierano w różnych spółkach naprzemiennie. Żadna spółka nie wykazywała nadgodzin. Listy obecności zawierały tylko podpis, że w danym dniu osoba świadczyła pracę, a nie było wskazanych godzin od – do. Czynności w ramach umów cywilnoprawnych stanowiły kolejne etapy inwestycji prowadzonej przez (...) sp z o. o. sp. komandytową, która odpowiadała za rezultat prac przed inwestorem. Zawieranie umów o pracę w jednej ze spółek oraz zawieranie umów cywilnoprawnych w pozostałych spółkach skutkowało deklarowaniem niższych składek do ZUS oraz uniknięciem konieczności ewidencjonowania i kontrolowania ilości przepracowanych nadgodzin. Wynagrodzenia z tytułu realizacji umów cywilnoprawnych nie były dodatkowym, lecz głównym źródłem zarobkowania. Wynagrodzenia uzyskiwane z tytułu zawartych umów o pracę kształtowały się na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę, podczas gdy z tytułu wykonywanej w tym samym czasie umowy cywilnoprawnej wynagrodzenie było kilkukrotnie wyższe.

/pisemne zeznania świadka K. W. k.99 - 103, pisemne zeznania świadka M. K. k.105 – 108/

(...) Sp. z o.o. zatrudniała głównie pracowników na stanowisku specjalista ds. sprzedaży. Pod koniec 2018 r. zaczęła zatrudniać pracowników na stanowisku monter instalator. Spółka komandytowa zatrudniała specjalistów ds. sprzedaży, kierowników ds. inwestycji, dyrektorów ds. sprzedaży, przedstawicieli handlowych, ale też i monterów, (...) Sp. z o.o. zatrudniała głównie pracowników na stanowisku montera. Od stycznia 2019 r. monterzy zatrudnieni w Spółce (...) Sp. z o.o. zostali wyrejestrowani ubezpieczeń i zatrudnieni w (...) Sp. z o.o.

/pisemne zeznania świadka K. W. k.99 - 103

(...) Sp. z o.o. sp. k. zawarła z M. M. umowę o pracę na czas określony od dnia 19 grudnia 2016 r. do 18 września 2019 r.

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 1 lutego 2018 r. do 28 lutego 2018 r. M. M. realizował na rzecz (...) sp. z o.o. umowę o dzieło w przedmiocie opracowanie dokumentacji technicznych do montażu instalacji kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wyznaczonych gmin, a w okresie od 1 września 2018 r. do 30 września 2018 r. realizował na rzecz (...) sp. z o.o. umowę zlecenie w przedmiocie „przygotowanie dokumentacji do odbiorów instalacji solarnych wykonywanych w ramach realizacji przetargu na terenie wyznaczonych gmin”, które zawarł ze spółką (...) sp. z o.o.

/okoliczność bezsporna/

(...) spółka z o.o. sp. k. nie zadeklarowała składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od przychodu otrzymywanego przez M. M. z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z (...) spółka z o.o.

/okoliczności bezsporne/

Sąd pominął dowód z zeznań M. M., gdyż mimo prawidłowego wezwania nie stawiał się na rozprawie w celu złożenia zeznań i nie wnosił o przesłuchanie w formie pisemnej, tym samym pozbawiając się możliwości dochodzenia swoich racji przed Sądem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1009, dalej: ustawy systemowej) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła i pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Art. 18 ust. 1 i 3 wskazanej ustawy stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1-3, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców ustala się zgodnie z ust. 1, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

W świetle art. 9 ust. 1 osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3, 7b, 10, 20 i 21, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, otrzymywania stypendium doktoranckiego, służby, pobierania świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego albo wynagrodzenia przysługującego w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie. Mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1a.

Zgodnie art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej użyte w ustawie określenia oznaczają: płatnik składek – pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, w tym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym albo pobierania zasiłku macierzyńskiego, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca Zakład. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia należy do płatnika składek (art. 36 ust. 2). Płatnik składek przekazuje do Zakładu imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek (art. 41 ust. 1).

W myśl art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia, przyjmujący zlecenie, zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

Zgodnie zaś z treścią art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

W myśl art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1285), obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c-i, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ww. ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych za osobę pozostającą w stosunku pracy, w stosunku służbowym albo odbywającą służbę zastępczą składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza pracodawca (...). W myśl art. 74 ust. 1 ww. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ubezpieczenia zdrowotnego osób objętych ubezpieczeniami społecznymi stosuje się przepisy dotyczące zasad, trybu i terminu zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz wyrejestrowania z tych ubezpieczeń. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru składki. Składka jest miesięczna i niepodzielna (art. 79 ust. 1 i 2). Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników, osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób (art. 81 ust. 1).

Zaskarżoną decyzją organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne dla ubezpieczonego M. M.. Podstawa wymiaru składek wskazana w decyzji nie była kwestionowana przez płatnika w toku postępowania.

Organ rentowy stwierdził, że w niniejszej sprawie wystąpiła sytuacja objęta art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Weryfikacja wskazanego stanowiska organu rentowego wymaga prawidłowej interpretacji powoływanego już przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, zgodnie z którym art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie dotyczy sytuacji, gdy praca wykonywana jest na podstawie jednej z wymienionych w tym przepisie umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub gdy praca jest wykonywana na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, ale praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Pojęcie pracownika w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18.10.2011 r. (III UK 22/11), uchwała Sądu Najwyższego z 2.09.2009 r. (II UZP 6/09)).

Objęcie definicją pracownika dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednoczesne rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie.

Hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy – zleceniodawcy i pracownika – zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy „nakłada się” na stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, w ramach łączącej pracodawcę z osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku, pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika – zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust. 2a ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zatem w przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, na płatniku (na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią) lecz praca, w jej ramach, jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego: z 14.01.2010 r. (I UK 252/09); z 22.02.2010 r. (I UK 259/09)).

Przy czym należy nadmienić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z Kodeksem cywilnym, stosuje się przepisy, dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę

agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 7.03.2017 r. (III AUa 1570/16).

Praca wykonywana na rzecz swojego pracodawcy, to praca, którego rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj czynności, wykonywanych przez pracownika, wynikających z umowy, zawartej z osobą trzecią, oraz niezależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16.09.2020 r. (III AUa 159/20), wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3.06.2019 r. (III AUa 301/18) .

Celem wprowadzenia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej było po pierwsze ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie – ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 19.06.2019 r. (III AUa 1816/16).

Po pierwsze warto zwrócić uwagę, że odwołujący się płatnik składek ((...) Sp. z o.o. Sp.k.) i obie spółki (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. stanowią odrębne podmioty, niemniej jednak są powiązane osobowo, kapitałowo i organizacyjnie. (...) Sp. z o.o. Sp.k. jest spółką odpowiedzialną za uzyskiwanie przetargów publicznych. Natomiast spółki (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. zajmuje się obsługą organizacyjną, projektowaniem. Co więcej (...) Sp. z o.o. odpowiedzialna jest za montaż. Zakresy zadań trzech ww. spółek przy realizacji projektu powodują, że zleceniobiorca (pracownik) zatrudniony przez jedną ze spółek wykonuje zlecenie (prace) na rzecz drugiej.

Sąd Okręgowy zważył, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym dowodów z dokumentów i zeznań świadków jasno wynikało, że zakres obowiązków w ramach zawartych umów cywilnoprawnych odnosił się jedynie do krótkiego opisu czynności do wykonania bez dokładnego określenia przedmiotu umów. Co więcej zakres obowiązków zainteresowanych z umów cywilnoprawnych nierzadko pokrywał się z zakresem ich obowiązków z tytułu zawartych umów o pracę. Z kolei powołani w sprawie świadkowie K. W., M. K. potwierdzili, że spółka komandytowa była głównym odbiorcą usług świadczonych przez pozostałe dwie spółki, ponosiła odpowiedzialność przed inwestorem.

M. M. w okresie od 19 grudnia 2016 r. do 18 września 2019 r. zatrudniony był w oparciu o umowę o pracę z (...) sp. z o.o. sp.k. W okresie od 1 lutego 2018 r. do 28 lutego 2018 r. M. M. realizował na rzecz (...) sp. z o.o. umowę o dzieło w przedmiocie opracowania dokumentacji technicznej do montażu instalacji kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wyznaczonych gmin, a w okresie od 1 września 2018 r. do 30 września 2018 r. realizował na rzecz (...) sp. z o.o. umowę zlecenie w przedmiocie przygotowania dokumentacji do odbiorów instalacji solarnych wykonywanych w ramach realizacji przetargu na terenie wyznaczonych gmin.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie ulega wątpliwości, że czynności wykonywane przez ubezpieczonego w ramach umów cywilnoprawnych miały charakter uzupełniający lub tożsamy do tych, wykonywanych przez niego w ramach zawartej umowy o pracę, bowiem jak wynika z ustaleń (...) Sp. z o.o. sp.k. zawierała umowy na wykonanie inwestycji. Prace projektowe, montażowe, serwisowe, rozliczanie tych inwestycji spółka ta zlecała do wykonania (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o.

Umowy zlecenia były zawierane równolegle do trwającego między ubezpieczonym a (...) Sp. z o.o. stosunku pracy. Ubezpieczony w ramach zawartych umów cywilnoprawnych wykonywał na ich podstawie podobne lub takie same prace, jak na umowę o pracę, zaś same umowy cywilnoprawne zawierały jedynie ogólne wskazania odnośnie rodzaju

wykonywanych prac. Można zatem powiedzieć, że ubezpieczony wykonywał zadania będące kolejnymi etapami prowadzonej inwestycji prowadzonej przez (...) sp z o.o. sp. komandytową. Tym samym wynagrodzenie za pracę (zadania) ubezpieczonego zostało podzielone w sposób sztuczny na różne podmioty i na różne podstawy zatrudnienia. Taki zabieg umożliwił płatnikowi składek skorzystanie z instytucji zbiegu tytułów do ubezpieczenia.

Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 sierpnia 2021 roku (III UZP 3/21), iż powiązania kapitałowe i osobowe między pracodawcą a zleceniodawcą, zlecających w ramach umowy zlecenia zawartej z pracownikiem tego pracodawcy wykonywanie czynności, które mogą być potraktowane jako wykonywanie umowy na rzecz pracodawcy prowadzi do wniosku, że powiązania tego rodzaju nie są bez znaczenia dla oceny konkretnego stanu faktycznego. Im silniejsze powiązania kapitałowe, organizacyjne, ekonomiczne i personale między pracodawcą a osobą trzecią zlecającą jego pracownikom wykonywanie umowy cywilnoprawnej tym łatwiej ustalić, że praca była wykonywana na rzecz własnego pracodawcy.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób jednoznaczny wykazało, że zawarcie umów zlecenia przez zainteresowanego posłużyło uzyskaniu formalnego innego tytułu do ubezpieczeń mimo nadal faktycznie realizowanego zobowiązania pracowniczego. Ubezpieczony wykonując umowę cywilnoprawną de facto świadczył pracę na rzecz własnego pracodawcy, co winno skutkować dodatkowo uiszczeniem składek od osiągniętego w ten sposób przychodu, a z drugiej strony pociągało za sobą brak obowiązku zapłaty składek przez zleceniodawcę.

Bez wątplenia w przedmiotowej sprawie występuje konstrukcja modelowego trójkąta umów w świetle brzmienia cytowanego art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Na gruncie wypracowanej w doktrynie i judykatury jednolitego poglądu wskazany trójkąt umów obejmuje trzy umowy, tj. umowę o pracę; umowę zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią oraz umowę o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą, na podstawie której pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej, na rzecz zleceniodawcy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 18 grudnia 2012 r., sygn. akt AUa 1031/12, LEX 1254347, wyrok SA w Szczecinie z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn.. akt III AUa 301/18, LEX 2692949).

W rozpoznawanej sprawie brak było formalnej umowy o podwykonawstwo, jednakże poza sporem pozostawała współpraca pomiędzy wszystkimi spółkami, bowiem pracodawca ubezpieczonego występował jako strona w przetargu, natomiast pozostałe spółki faktycznie realizowały zawarte umowy w zakresie wspólnych zadań związanych z usługami tworzenia dokumentacji, montażu, serwisu instalacji fotowoltaicznych, instalacji solarnych, a rezultat pracy w postaci usługi, czy to w zakresie utworzenia określonej dokumentacji czy szkoleń przejmowała ostatecznie (...) sp. z o.o. sp. komandytowa. Zmieniennym jest też, że zwierzchnikiem we wszystkich spółkach była ta sama osoba – M. P..

W ocenie sądu zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu, zatem zasadnym stało się na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalenie odwołania.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art.98 k.p.c., zasądając od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. kwotę 180 zł zgodnie z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265 ze zm.).

S.B.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. płatnika